

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 3, Sayı: 9, Aralık 2016, s. 162-173

Fethullah ÇİFTÇİ¹

Hamdullah OKAY²

DIRİLİŞ DÜŞÜNCESİ TEMELİNDE SEZAI KARAKOÇ'UN “ÇOCUKLUĞUMUZ” ŞİİRİNE BİR BAKIŞ

Özet

Sezai Karakoç, asrın idrakine uygun bir İslami anlayış geliştirmek isteyen Mehmet Akif gibi İslami kimliğiyle de tanınan büyük bir mütefekkindir. Karakoç'un İslami kimliği “Diriliş” kavramı ekseninde döner. Karakoç'a göre “Diriliş” ümmetçe bir yeniden doğuştur. Bu yeniden doğuş İslamın doğduğu çağa yani saadet asrına dönüşle mümkündür. Bu dönüşümü sağlamada sanata ve sanatçıya çok iş düştüğünün bilincinde olan Karakoç, şiirlerinin çoğunu bu doğrultuda kaleme almıştır.

“Çocukluğumuz” şiiri Karakoç'un “Diriliş” düşüncesi temelinde yazdığı şiirlerinden biridir. Bu şiir İkinci Yeni'nin bilinçaltına, derin imgelere ve alışılmamış bağdaştırmalara dayalı şiir anlayışından uzaktır. Karakoç bu şiirde, görünürde kendi çocukluğuna, özünde İslam'ın zirvede olduğu yıllara karşı özlemine dile getirmektedir. Bu çalışmada şairin “Diriliş” düşüncesi dikkate alınarak “Çocukluğumuz” adlı şiiri tahlil edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Diriliş, Diriliş düşüncesi, Çocukluğumuz, Sezai KARAKOÇ, şiir tahlili.

¹ Arş. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü., fc_ciftci@hotmail.com

² Doktora öğrencisi, Dicle Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü., hamdullah123@hotmail.com

AN OVERVIEW TO "ÇOCUKLUĞUMUZ" POETRY OF SEZAI KARAKOÇ BASED ON RESURRECTION IDEA

Abstract

Sezai Karakoç who want to develop an Islamic mentality that appropriate on century perception and known for his Islamic identity as a great thinker as Mehmet Akif. Karakoç's Islamic identity turns on axis of "Resurrection" concept. According to Karakoç, "Resurrection" is a rebirth as the Ummah. This rebirth is possible with return to century of happiness or era which Islam was born. Karakoç is aware of need a lot of work of art and artist for providing this transformation and most of his poems has written in this direction.

"Çocukluğumuz" poetry of Karakoç is one of the poem he wrote in the basic idea of "Resurrection". This poem is far from poetry understanding which based on subconscious of second new poetry, deep image, unusual reconcile. In this poem, Karakoç expresses the longing toward apparently to his childhood, in essence to peak year of Islam. In this study "Çocukluğumuz" poetry of poet were analyzed based on poet's "Resurrection" idea.

Keywords: Resurrection, Resurrection idea, "Çocukluğumuz", Sezai KARAKOÇ, Poetry analysis

GİRİŞ

Doğu'nun yedinci oğlu Sezai Karakoç, İkinci Yeni hareketi içinde farklı bir noktada yer almaktadır. O, İkinci Yeni'nin diğer şairleri gibi verili gerçeği yıkma amacı gütmeyen. Karakoç, verili gerçeğin yerine inandığı değerleri yerleştirir. Karakoç'un "Temelde varmak istediği asıl gerçek, mistik gerçektir. Şairin ısrarla geleneğe yönelmesi, aslında çağının, geleneğin gerçeklik anlayışıyla yeniden tanışmasını sağlamak içindir." (Karaca, 2010:492) O, Akif gibi inanmış bir adamdır ve inandığı değerler uğruna bayağılığa düşmeden ve militan duruşu sergilemeden şiirini araçsallaştırmıştır.

İçinde yaşadığı topluma karşı kendini sorumlu hisseden "Mona Roza" şairi, zamanla kendi şiir arkına akmaya başlar ve gerek Doğu gerek Batı kaynaklarından yaptığı okumalarla "Diriliş" düşüncesini geliştirir. Harf inkılabı neticesinde bellek yitimi ve köksüzleştirme hamleleriyle karşı karşıya kalan Anadolu insanının kurtuluşunu dini kaynaklara dönüştürme bulan Karakoç, bu konudaki fikirlerini "Diriliş" kavramıyla açıklamıştır. Turan Karataş "Diriliş" kavramının "Basübadelmevt" ifadesinden hareketle seçilmiş olabileceğini iddia eder. Adeta phoenix gibi kendi küllerinden yeniden doğma edimi olan diriliş "Yeniden inanmak, yeniden düşünmek, yeniden duymaktır. Kalbin çılgınlıklarını bastırarak yaşamaya ve hayata yeniden anlam kazandırmaya başlamaktır." (Karataş, 1998:130)

Hristiyanlığı batı edebiyatında önemli bir kaynak olarak gören batılı sanatkarların tavrına benzer bir tavır alarak İslam'a yönelen Karakoç (Sağlık, 2003:217) "Çeşmeler" isimli şiirinde "Diriliş" düşüncesini şöyle tarif eder:

"Doğ kendi çeşmeden kendi uygarlığından

TİDSAD

Ağacın topraktan
Çiçeğin ağaçtan
Suyun dağdan doğduğu gibi”

(Gün Doğmadan: 2012:474)

Karakoç’un “kendi uygarlığım” dediği uygarlık İslam suyuyla hayat bulmuş İslam medeniyetidir. Doğunun kurtuluşunu İslam dininde bulan Karakoç, Diriliş fikrini İslam düşüncesi üzerine bina eder. Din olgusu Karakoç’un şiirini besleyen ana damardır. Bu yüzden “Din duygusunu, inancın beslediği özü, metafizik açılımı ve gerilimi Sezai Karakoç’un şiirinden çıkardığımızda, geriye soluk benizli, kanı, canı çekilmiş bir ceset kalır adeta.” (Karataş, 1998:309)

Sezai Karakoç, İslami kaynakların doğru bir biçimde algılanması ve yorumlanması gerektiğine inanır. Bu algılama ve yorumlama ameliyesi yapılırken İslami öz kıstas alınacaktır. Karakoç’un bu kıstası esas alma gayesi, ilahi mesajı kendine göre yorumlayıp yontan bireyler değil saadet asrında olduğu gibi ilahi mesaja göre yürüncesini belirleyen bireylerin yetişmesini sağlamaktır. Bu açıdan bakıldığında Mehmet Akif ile Sezai Karakoç’un yöntem açısından ayrıştığı görülmektedir. Mehmet Akif asrın idrakine göre İslam’ı söyletmeyi amaç edinirken, Karakoç İslam’a uygun bir medeniyet tasavvuru oluşturmayı amaçlar.

I. Sezai Karakoç’un Diriliş Düşüncesi

Sezai Karakoç, Diriliş düşüncesinin Tunus ve Cezayir gibi Kuzey Afrika ülkelerinin Fransız sömürgeciliğine karşı başlattıkları kurtuluş mücadelesiyle filizlendiğini belirtir. 1954 yılında filizlenen diriliş düşüncesi, Karakoç’un yazdığı düşünce kitapları, çeviri şiirler, şiirler, hikâyeler, piyesler, incelemeler ve günlük yazılardan oluşan elli altı eserlik külliyatla bir çınar gibi Anadolu toprağında kök salmış ve yükselmiştir.

Karakoç’un “Tanrı yoluna bir daha kaymamacasına ayak basma” olarak tanımladığı Diriliş düşüncesi, sistemli ve kapsayıcı bir nitelik gösterir. Diriliş düşüncesi başta düşüncede diriliş olmak üzere inanışta, edebiyatta, sanatta ve aksiyonda dirilişi ihtiva eder. Diriliş düşüncesinin muhatabı yalnızca Müslümanlar değildir. Dirilişin gerçekleşmesi için Karakoç, başta insana daha sonra da sırasıyla Müslüman’a, Yahudi’ye, Hristiyan’a, doğululara, Afrikalılara, din ve tanrı tanımazlara çağrıda bulunur. Karakoç’un Yahudilere ve Hristiyanlara yaptığı ortak çağrı şudur: Gerçek Allah inancı etrafında toplanma, öteye inanma, bütün kitapları tanıma, bütün peygamberleri birlikte selamlama ve şeytanla, tanrı tanımazlarla elbirliğiyle savaşıma. İkinci Yeni şairi Karakoç’un din ve tanrı tanımazlara çağrısı ise sadece göğün değil gökle birlikte yerde var olan her şeyin Allah’a ait bulunduğunu kabul edip dine yani ebedi çağrı olan İslam’a dönüştür. (Karakoç, 2014: 55-68)

İslami diriliş kavramıyla “İslam halklarının dirilişini söylemek istiyoruz. Yoksa İslam prensiplerinin değil. Çünkü: İslam prensipleri hiçbir zaman ölmemiştir ve ölmez, her zaman için diridirler.” (Karakoç, 2014: 11) “Hakikat ve insanlık medeniyetinin dolunay hali, en mükemmel ve üstün hali” olan İslam medeniyeti “büyük bir yara almış, önemli bir buhran dönemine girmiş, fakat batmamıştır.” (Lekesiz, 2003:23) Büyük bir buhran yaşayan İslam medeniyetinin yani İslami dirilişin sağlanması için “Kuran’ın açtığı ve ışık tuttuğu her yolu denemek gerekir.” (Karakoç, 2014:17-18) Yere düşen elmas nasıl ki değerinden bir şey kaybetmiyorsa tozlanan

İslam medeniyetimiz de değerini yitirmemiştir. Diriliş neslinin aksiyoner tavrıyla medeniyetimiz tozlarından arındırılacak ve tüm insanlığa yol gösterici bir fener olacaktır.

Diriliş düşüncesinde insan, ancak Allah'a müteveccih olursa bir kıymet kazanır. Bu düşüncede insan semavi bir kıymet taşır. Ona bu semavi kıymeti veren de şüphesiz peygamberler aracılığıyla gönderilen vahiydir. Vahiyle insanı muhatap kabul eden yaratıcının rızasını kazanmak diriliş neslinin en önemli amaçlarından biridir. Allah'ın rızasını kazanmak için vahyin anlaşılması gerekmektedir. Bunu sağlamak amacıyla diriliş nesli, İslam'ın ilk ve katıksız kaynaklarına yani "Asr-ı Saadete" yönelmelidir.

Diriliş düşüncesinde Afrika büyük bir öneme sahiptir. İslam medeniyeti ve Afrika arasında büyük bir etkileşim vardır. Fakat Karakoç için sadece din boyutuyla Afrika'ya yaklaşmamıştır. "Bu anlamda onun Afrika ilgisinde, dinin yanı sıra mazluma sahip çıkma hassasiyetinin de önemli olduğu görülür. Karakoç, Afrika'da Müslüman nüfusun da çok sayıda olduğunu ifade ederek bu nüfus vasıtasıyla Afrika'nın 'diriliş' yaşayabileceği, ancak çağın çeşitli güç odaklarınca bunun engellendiği tezini ileri sürer"(Coşkun, 2010:879). "Afrikalıların tarihi olarak yorulmamış bir ırk olmalarını önemser. Yorulmamış, yıpranmamış bir medeniyet olarak tarih sahnesine çıkabileceklerini ve sömürgecilere karşı meydan okuma potansiyelini önemser. Şiirsel bir yaklaşımı vardır Afrika'ya." (Emre, 2003:47) Karakoç, İslam medeniyetinin Afrika açısından ne önem arz ettiğini ise şu ifadelerle ortaya koyar:

"Yeni ve ilk olarak bir medeniyet alanına giren Afrika içinse, İslam, hayati bir önem taşımaktadır. Nüfus çoğunluğunun müslüman, Kuzeyinin İslam Medeniyetine dahil, Kıtasının da İslam Bölgesiyle coğrafi, ekonomik bir entegrasyon içinde olduğu göz önünde tutulunca, Afrika'da doğmakta olan medeniyetin Yeni bir İslam Medeniyeti biçimini almaya doğru gidebileceği umulabilir." (Karakoç, 2014:17) Karakoç İslam'ın Afrika için bir kurtuluş umudu olduğuna ve İslami mesajın "Kara Kıta"ya ulaşmasıyla hem Asya'nın hem de Afrika'nın kurtuluşu ereceğine inanır:

"Kuran'da çekirdeklenip boy atmış olan İslam'ın çağrısı, böylece Afrika'da gündün güne ağızlardan ağızlara ulaşmakta, İslam'ın ışıklarıyla her gün bir Afrika ırmağı Allah diyerek çağlamakta, her bahar, İslam bad-ı sabasını Afrika ülkelerinde estirmektedir. İslam'ın çağrısı dünyanın her tarafında en yüksek tonuyla duyulduğu ve yükseldiği gün, Afrika'nın dipdiri bir İslam kıtası olduğu gün olacaktır." (Karakoç, 2014:67)

Sezai Karakoç'un Diriliş düşüncesinde hem Doğu'yu (Çin ve Hindistan) hem Afrika'yı hatta ancak İslam'la yola getirilebileceğini düşündüğü Avrupa'yı bir merkezde yani İslam'da buluşturma gayesi vardır. Karakoç'un düşüncesinde hemen hemen bütün bölgeler Batı'nın büyüdüğü altındadır: "Evet, Asya'nın, Afrika'nın, bütün insanlığın dolayısıyla hatta Batı'nın bile kurtuluşu bu bütün insanların ağı içinde kıvrıldığı Batı büyümesini bozmaya bağlı." (Karakoç, 2007: 16). Bu yüzden Karakoç tek kurtuluş olarak milletlerin Batı'nın tesirinden kurtulmasını görmektedir.

Karakoç Batı tesiri hususunda İkinci Dünya Savaşı'nı bir dönüm noktası olarak görür. Ona göre: "İkinci Cihan Savaşı, gelişmiş teknik yüzünden bir Avrupa savaşı olma durumunu

aştı. Öbür kıt'aların uyanmasına sebep oldu. Asya ve Afrika Okyanus Dünyası yavaş yavaş içe kapanıklıktan kurtulmaya ve dışa dönmeye başladılar”(Karakoç, 2009:18).

Karakoç Batı medeniyeti karşısında duran tek güç olarak ise İslam'ı görür. Fakat İslami düşünceye sahip şair ve romancıların üzerine düşen görevi layıkıyla yerine getirmediklerinden yakınır:

“İslam bugün, Batı medeniyet ve kültürünün insanlığı büsbütün yok etmemesi için direniyor. Bu direnişi dile getiren güçlü romancı, şair ve düşünürlerimiz yok. Batılı kadar habbeyi kubbe yapamadığımız için ne medeniyet ve kültürümüzün yüceliğini tam anlatabiliyor, ne de şerefli direnişimizin destanını yazabiliyoruz.”(Karakoç, 1986:30)

Karakoç şair ve yazarların dirilişi sağlamada etkisiz kaldıklarını dile getirmekle beraber dirilişi gerçekleştirmede önemli bir aktör konumunda olduklarını da dile getirir. Karakoç, İslami diriliş için yazarların daha fazla eserler vermesini arzular. Çünkü Sezai Karakoç'a göre “Bir eser vermek, bir diriliş işlemidir aslında.”(Karakoç, 2012:15) Şair ve yazarların verdiği her eser yeni bir dirilişi sağlar.

“Parasız yatılı şair” Sezai Karakoç, ümmet bilincine varmış bir düşünce adamıdır. Şuurlu bir Müslüman olan Karakoç tüm Müslümanları bir olmaya, diri olmaya, bir bedende milyarlarca can olmaya çağırır:

“Müslüman, birleş. Bir tek el, bir tek gövde ol. Bir tek şuur ör. Sımsıkı birliğe ermeden, lamban yanmaz. Tüten bacalar, akşamları yanan lambalar, oda ışıkları, hep aynı ailenin bacaları ve lambaları gibi olsun.” (Karakoç, 2014:61)

“Kurt görmüş koyun sürüsü gibi bir doğuya bir batıya koşuşan Müslüman kütleyi, İslam, yeni bir dirilişe çağırıyor.” (Karakoç, 2014:56) Bu dirilişte Hz. Hüseyin, din ve gerçek için Müslümanlara ebedi bir modeldir.

Diriliş düşüncesinde Bedir ve Uhut savaş olmanın ötesinde günümüze kadar devam eden iki farklı süreci imler. Bedir'i ve Uhud'u sürekli bir model olarak alan Karakoç'a göre ne Bedir ne de Uhut bitmiştir. “Tarih boyunca bütün yenişlerimizde Bedir'den bir koku, bütün yenilgilerimizde Uhuttan bir koku vardır.” (Karakoç, 2014:48)

Karakoç'un “Diriliş” düşüncesi çok önemli bir hususa dikkat çeker. Söz konusu önemli husus İslam'ın daha önceki devirlerde olduğu gibi, tarihe hükmederek onu yönlendirmesidir. Onun düşüncesinde İslam'ın şu andaki durumu esarettir. Esir durumda olan İslam bir gün bu esaret zincirlerini kırarak ve bütün dünyaya hükmedecektir. Hayatının temeline İslam'ı alan Karakoç'un “Diriliş”, Hazreti Âdem ile başlayan “Dava” seferinin, her dönem, her devir ve her safhasında “Dava” yolunda hizmet eden mücahit, mutasavvıf, veli ve ulema mirasını temellük sayesinde ezeli, geleceği inşa inancıyla ebedi bir nizamın adıdır (Erbay, 2015:108).

“Karakoç'un şiirleri ile Diriliş düşüncesi, kalp ile kan, akılla ruh, ten ile can gibi birliktelik içindedir. O, düşünce ve sanatında ikiliğe düşmeyen ve her ikisinde İslami olanı

seçen, sezen ve dillendirendir." (Lelesiz, 2003:37) Karakoç'un "uygarlık terbiyesinin geleneksel bilgiyle ilişkisini işlediği "Çocukluğumuz" şiiri, Diriliş düşüncesini yansıtmaya açısından da oldukça önemli bir şiirdir. Çalışmamızın ikinci bölümünde bu şiiri Diriliş düşüncesi açısından incelemeye çalışacağız.

II. Çocukluğumuz Şiirinde Diriliş Düşüncesi

Annemin bana öğrettiği ilk kelime

Allah, şahdamarımdan yakın bana benim içimde

Annem bana gülü şöyle öğretti

Gül, Onun, o sonsuz iyilik güneşinin teriydi

Annem gizli gizli ağlardı dilinde Yunus

Ağaçlar ağlardı, gök koyulaşır, güneş ve ay mahpus

Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde

Binmiş gelirdi Ali bir kırata

Ali ve at, gelip kurtarırdı bizi darağacından

Asyada, Afrikada, geçmişte gelecekte

Biz o atın tozuna kapanır ağlardık

Güneş kaçırdı, ay düşerdi, yıldızlar büyürdü

Çocuklarla oynarken paylaşamazdık Ali rolünü

Ali güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar kahraman

Ali olmaktan bir hedef her çocukta

Babam lambanın ışığında okurdu

Kaleler kuşatırdık, bir mümin ölse ağlardık

Fetihlerde bayram yapardık

İslam bir sevinçti kaplardı içimizi

Peygamberin günümüzde küçük sahabileri biz çocuklardık
Bediri, Hayberi, Mekkeyi özlerdik, sabaha kadar uyumazdık

Mekkenin derin kuyulardan iniltisi gelirdi

Kediler mangalın altında uyurdu
Biz küllenmiş ekmekler yerdik razı
İnanmış adamların övüncüyle
Sabırla beklerdik geceleri

Şimdi hiçbirinden eser yok
Gitti o geceler o cenk kitapları
Dağıldı kalelerin önündeki askerler
Çocukluk güzün dökülen yapraklar gibi

(Gün Doğmadan: 2012:97)

Sezai Karakoç'un çoğu şiirine sirayet eden "Diriliş" düşüncesinin izlerini şairin "Çocukluğumuz" isimli şiirinde de bulmak mümkündür. "Çocukluğumuz" şiiri Karakoç'un 1960-1975 yılları arasında yazdığı şiirlerin toplandığı "Zamana Adanmış Sözler" isimli kitabında yer almaktadır. Biçim olarak beyit, dördlük ve tek mısralık bölümlerden oluşan şiirin başlığında yer alan birinci çoğul şahıs eki bile Karakoç'un sanatını bireysel bir mecrada tut(a)madığını ortaya koyar. "Diriliş" ferdi bir düşünce yahut duygulanma değildir. Diriliş düşüncesi daima topluma ve insana dönüktür. Diriliş insanın merkezde olduğu ancak içten dışa doğru gittikçe yayılan sudaki halkalar gibi insandan topluma doğru genişleyen bir düşünce sistemidir. "Çocukluğumuz" şiirine bu perspektiften bakıldığında şiirin ilk dört beytinde bireyin (yahut şairin lirik beninin), beşinci beyitten itibaren ise birinci çoğul kişi kullanımıyla toplumun söz konusu edildiği görülmektedir.

"Sezai Karakoç, geleneği uygarlık birikimi olarak düşünür ve uygarlıkla din arasında kopmaz bir bağ görür. Karakoç'un "Diriliş" adıyla kavramlaştırdığı genel düşüncesi, geleneğin güne ve geleceğe taşınması hedefine dönüktür." (Andı, 2012:111) "Çocukluğumuz" şiirinde "anne, baba ve çocuk" Diriliş düşüncesinin aktarımı, korunması ve sürekliliği açısından önem taşımaktadır. "Geçmiş kültürümüzü bütünüyle bugüne taşıyıp genç nesillere ulaştırmak" (Karataş, 1998:125) anneye, kültürümüzün korunması babayla, kültürümüzün sürekliliği de çocukla ilişkilendirilmiştir:

"Annemin bana öğrettiği ilk kelime
Allah, şahdamarımdan yakın bana benim içimde

Annem bana gülü şöyle öğretti

Gül, Onun, o sonsuz iyilik güneşinin teriydi”

“Sezai Karakoç’un gelecek projesinin özeti olan ‘Diriliş’ tasavvurunda ‘çocuk’ en önemli sacayaklarından biridir. Karakoç, çocukluğu salt bir dönemden ibaret görmemekte ona önemli bir misyon yüklemektedir. Çocuk, vasat biri olmanın ötesinde ‘ideal’ olmalıdır” (Yaşar,2013:2820). Bu yüzden Karakoç, çocukları dirilişin sembolü, aynı zamanda sürekliliğinin sağlanmasında en etkili güçlerden biri olarak görür. Çocuğun en önemli öğretmeni olan anne ise şairin özellikle üzerinde durduğu konulardan birisidir. “Karakoç’un yeni medeniyet projesinin özeti olan ‘diriliş’te anne imgesi vazgeçilmez bir öğedir. Yeniden oluşum sürecinde önemli sacayaklardır. Toplumun Rönesansını o gerçekleştirecektir” (Yaşar,2012:3218). Çünkü çocukla ilk bağ kuran annedir. Çocuğun anne karnında hayat bulmasıyla birlikte çocukla anne arasında sıkı bir bağ oluşur. Şairin şiirine anneyle bağ kurarak başlaması bu yönden manidardır. Yukarıdaki mısralarda çocukla ilk bağ kuran annenin, toplumunun kültürel mirasını ve dini inanışlarını çocuğa aktarma rolünü üstlendiğini görmekteyiz. Bu şekilde “Anneler ve Çocuklar” şairi Karakoç, çocukla anne arasındaki ilişkiyi de bireysel mecradan kopararak toplumsal mecraya taşır. Anne bu misyonuyla gelenekle gelecek arasında kurulacak olan bağı en önemli halkası konumunu oluşturur.

Klasik edebiyatın vazgeçilmez imgelerinden biri olan gül imgesi, Cumhuriyet döneminde yeni şiir anlayışı ile kullanılmamaya başlanmıştır. Sezai Karakoç, bu dönemde şiirimizden adeta kovulmuş olan “gül”ü, yeniden var etmek tasavvuru içindedir (Berki,2002:270). Fatih Andı, Karakoç’un birçok şiirinde gülü uygarlık anlamında geleneğin sembolü gibi kullandığını belirtir (Andı,2012:112). Şiir geleneğimizde peygamberimizi anlatmak için “gül” sembolüne sıklıkla başvurulmuştur. Karakoç bu sembolü biraz daha derinleştirerek peygamberimizi ve peygamberimizin şahsında İslam medeniyetini temsil edecek biçimde kullanmıştır.

Peygamberimiz ilk dönemlerinde bir hurma kütüğünün üstünde hutbe okumuştur. Ancak cemaatin çoğalmasıyla birlikte bir minber yapılması zarureti hasıl olmuş ve en kısa zamanda üç basamaklı bir minber yapılmıştır. Peygamberimiz minbere çıkıp hutbe okumaya başlayınca hurma kütüğü Resulullah’tan ayrı kaldığı için ağlamaya başlamıştır (İbn Hanbel,2001:107). Aşağıdaki mısralarda “ağaçlar ağlardı” ifadesi bu mucizeye işaret ettiği gibi bir kütüğün bile peygamberden ayrı kalmaya dayanamadığını dolayısıyla evrenin bilinci olan insanın vayhin çağrısına kulağını tıkamaması gerektiği gerçeğine de işaret eder. Aşağıdaki mısralarda Hz. Yunus’un kıssasına da atıfta bulunulmuştur. Bilindiği üzere Hz. Yunus, çağrısına uymayan Ninovalılara kızmış ve Allah’tan izin almadan kavmini terk ederek bir gemiyle denize açılmıştır. Bunun üzerine Ninovalılar, büyük bir felaketle karşı karşıya kalmışlardır. Gündüz vakti güneş bir anda kaybolmuş ve her yer kapkaranlık olmuştur. Bunun üzerine Ninovalılar büyük bir korkuyla putları kırmaya ve Allah’a dualar etmeye başlamışlardır. Yunus peygamber ise gemiden atlamak zorunda kalarak karanlık ortamda, denizde çaresiz bir biçimde kalakalmıştır. Hatasının anlayan Yunus peygamber tövbe ettikten sonra Allah’ın izniyle bir balık gelip onu yutmuş ve onu sahile bırakmıştır. (Kesir, 1997:16-27) “gizli gizli ağlardı”, “gök koyulaşır”, “güneş ve ay mahpus” ifadeleri Yunus peygamberin yaşadığı pişmanlığı ortaya koymaktadır.

Annem gizli gizli ağlardı dilinde Yunus
Ağaçlar ağlardı, gök koyulaşır, güneş ve ay mahpus

“Biz zamiri, Âdem’den bugüne insanlık tarihinin Müslüman öznesidir.” (Su, 2003:7)
Direniş düşüncesinin hamiliğini bu Müslüman özne yani “baba” yapacaktır. Baba dini ve kültürel değerleri kurtarmakla ve korumakla görevlendirilmiştir. Aşağıdaki mısralarda baba cenklerle ve fetihlerle Direniş düşüncesinin yayılmasını da üstlenmiştir:

“Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde
Binmiş gelirdi Ali bir kırata

Ali ve at, gelip kurtarırdı bizi darağacından
Asyada, Afrikada, geçmişte gelecekte”

Sezai Karakoç, Cemal Süreya ile sık sık Afrika’yı ve Afrikalıların çektikleri sıkıntıları konuştuklarını ifade eder. 1950 yılında Cezayirli Müslüman Arapların Fransızlara karşı başlattıkları özgürlük mücadelesi dönemin aydınlarının da ilgisini çekmiştir. Sezai Karakoç’un şiirlerinde Afrika’dan sıklıkla bahsetmesinin sebebi Müslümanların başlattığı bu direniş mücadelesi olabilir. Nitekim Karakoç’un yukarıdaki mısralarda Asya ile geçmişi, Afrika ile de geleceği eşleştirmiş olması Afrika’nın gelecekte İslam’ın büyük bir kıtası olacağı inancıyla örtüşmektedir. Nasıl ki geçmişte Asya, İslam diniyle kurtulduysa gelecekte Afrika’nın da kurtuluşu İslam dinindedir.

Metafizik gerilimli şiirlerin şairi Sezai Karakoç’un Diriliş düşüncesinin en önemli halkası çocuklardır. Diriliş düşüncesinin umudu çocuklardır. “O çocuk ki, ‘dünyayı değiştirecek, yenileyecek, diriltecektir.” (Karataş,1998:317) Diriliş yani Anka kuşu gibi küllerinden yeniden doğma “Ninni” şiirinde “geleceğin kahramanı” olarak görülen çocukların Asrı Saadet modeline göre yetiştirilmesiyle mümkün olacaktır. Şiirden alıntılıdığımız şu mısralarda çocukların, İslam dininin omuzlarında yükseldiği sahabelere benzetilmesi şairin çocuklara umut bağladığını göstermektedir:

“Peygamberin günümüzde küçük sahabileri biz çocuklardık
Bediri, Hayberi, Mekkeyi özlerdik, sabaha kadar uyumazdık”

“Yılmaz Taşçıoğlu, da değişik bir bakış açısıyla, Karakoç’un şiirinde ‘iki farklı insan var’ der ve ilave eder: ‘ilki bir anlamda negatif, yaratılış özüne aykırı duran insan, diğeri ise ağırlıklı yanıyla fizikötesinin kutsallığını taşıyarak realitesini aydınlatan etkileyici masumluk: çocuk.” (Karataş,1998:311) “Çocukluğumuz” şiirinin merkezinde çocukluk dönemine özlem duyulması ve çocuklara büyük ümit bağlanması ile çocukların masumiyeti ve saflığı arasında bir koşutluk vardır. Masumiyetin ve saflığın sembolü çocuklar, Direniş düşüncesinin temelini oluşturan İslam dininin en parlak ve en katıksız çağını yani Asrı Saadet’i temsil etmektedir. Saadet asrında Hz. Abdullah b. Ömer (r.a.) beş yaşındayken Müslüman olmuş bir sahbedir ve bu sahabe Bedir Savaşı’na yaşı küçük olduğu için alınmayınca sabahlara kadar ağlamıştır (İbnü’l-Esîr,1970:236). Karakoç “sabaha kadar uyumazdık” diyerek Direniş neslinin bu kararlılıkta yetiştirilmesi gerektiğini ortaya koyar.

Şiirde Hz. Ali'ye yüklenen mana ile çocuklara yüklenen misyon arasında da paralellik mevcuttur. Karakoç, Direniş neslinin on yaşındayken "Allah beni yaratırken babama danışmadı. Ben Allah'ın dinine girerken babama niçin danışayım?" (İbn İshak 2004: 181-82) diyerek güçlü bir irade ortaya koyan, cesareti ve ilmiyle tanınan Hz. Ali gibi olmalarını ister. Bundan olacak ki şiirde her çocuğun oyun oynarken Ali rolünü istediğini ve Ali'nin her çocuk için rol-model olduğunu şu mısralarla ortaya koyar:

"Çocuklarla oynarken paylaşamazdık Ali rolünü
Ali güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar kahraman

Ali olmak bir hedef her çocukta"

Sezai Karakoç, "Bin yıllık ömrüm olsa, ömrüm boyunca konuşmam ve yazmam nasibimde varsa, hep Müslümanların birleşmesinden, bir araya gelip şuurlu birliklerini oluşturmalarından bahsederim. Bundan bıkmam ve yılmam. Çünkü bundan daha büyük bir dava bilmiyorum. Tüm faaliyetim İslam'ın bir savunmasıdır." (Karataş,1998:124) der. Karakoç'un ümmet olma bilincini yansıtan bu düşünceler, Diriliş düşüncesinin de esasını teşkil eder. Çocukluğumuz şiirinde de şairin bu ümmet olma bilincinin yansımalarını görmekteyiz. Direniş düşüncesinin ümmeti, sevinçleri de üzüntüleri de birlikte yaşayan ve paylaşan bir topluluktur:

"Kaleler kuşatırdık, bir mümin ölse ağlardık
Fetihlerde bayram yapardık
İslam bir sevinçti kaplardı içimizi"

Sezai Karakoç İslam ümmetinin bölük pörçük olmasından elem duyan bir şairdir. Bunu kendisiyle yapılan söyleşilerde ve eserlerinde sıklıkla dile getirir. "Çocukluğumuz" şiirindeki şu mısra onun bu ıstırabını imlemektedir: "Dağıldı kalelerin önündeki askerler" Aynı amaç uğruna mücadele eden Müslümanların birer birer dağılması ümitle dolu şairi büyük bir hüzne boğar. Son iki dörtlüğe kadar şiire oldukça iyimser bir atmosfer egemenken son iki dörtlülle birlikte şiire kötümser bir hava egemen olmaya başlar. Belki de bu kötümser havanın sebebi Müslümanların o günün şartlarındaki bölük pörçük durumudur.

"Diriliş bir düşüşten çıkış ve kurtuluştur." (Karataş,1998:131) diyen Karakoç "Çocukluğumuz" şiirinde İslam dünyasının kurtuluş reçetesini Peygamberimizin taht-ı riyasetindeki Asrı Saadet çağına uygun bir anlayışla modern çağı yorumlamak biçiminde sunar.

Hz. Ali "Çocukluğumuz" şiirinde "koruyucu" niteliğiyle ön plana çıkmaktadır:

"Ali ve at, gelip kurtarırdı bizi darağacından
Asyada, Afrikada, geçmişte gelecekte"

Hz. Ali'nin koruyucu vasfının ön plana çıkarılmasında babası Ebu Talib'in de etkili olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim peygamberimiz sekiz yaşından yirmi beş yaşına kadar "amcası Ebu Talib'in yanında, onun himayesi altında bulunmuştur." (Yücel, 2013:31) Ebu Talib, Mekkelilerin tüm baskılarına rağmen peygamberimizi himaye etmiş ve bu konuda geri

adım atmamıştır. Peygamberimize herhangi bir zarar gelmesin diye Ebu Talib'in peygamberimizin evinin etrafında geceleri sık sık dolaştığı bilinmektedir. Ebu Talib'in peygamberimizi himaye ettiği gibi İlmın kapısı ve aynı zamanda peygamberimizin neslinin devam ettiricisi olan Hz. Ali de İslam medeniyetini himaye edecektir.

SONUÇ

Sezai Karakoç'un "Çocukluğumuz" şiirindeki "lirik ben" derin, samimi bir sesin çağrısıyla Diriliş düşüncesinin en önemli iki unsurunu hatırlamaktadır: Allah ve Peygamberimiz. Dini düşünüşün en büyük aktarıcısının ve Diriliş düşüncesinin ilk halkasının aile olduğu gerçeği anne-baba-çocuk silsilesi takip edilerek ortaya konmuştur.

"Çocukluğumuz" şiirinde Hz. Ali üç farklı rolü üstlenmiş biçimde karşımıza çıkar. Hz. Ali peygamberimizin damadı olması hasebiyle onun neslinin devam ettiricisi durumundadır. Hz. Ali, ilmi ve iradesiyle diriliş nesli için en mükemmel rol modeldir. İlmın kapısı Hz. Ali, İslam medeniyetini cenklerle yayan ve bu medeniyetin koruyan bir kimlikle de karşımıza çıkmaktadır.

Diriliş düşüncesinin önemli kilit taşlarından biri olan "ümmeççi anlayış" da bu şiirde ortaya konmuştur. Şiirlerini Diriliş düşüncesiyle başarılı bir biçimde harmanlayan Sezai Karakoç, ümmeç olma bilincini sevinçte ve kederde birlikte olma biçiminde aktarmıştır.

Karakoç "Çocukluğumuz" şiirinde Asr-ı saadet dönemine yaptığı atıflarla anlam tabakaları oluşturmuş ve bu şekilde Diriliş düşüncesinin kaynağını ortaya koymuştur.

Netice olarak ilk mısrasından son mısrasına kadar "Çocukluğumuz" şiirinde Diriliş düşüncesinin yoğun bir biçimde işlendiğini tespit edilmiştir.

KAYNAKLAR

- ANDI, Fatih; Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2012.
- BERKİ, Kamil Eşfak; Sezai Karakoç Şiirinin Gelenekten Beslenişi, Hece Dergisi Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Özel Sayısı, Sayı: 73, Ankara, 2002.
- COŞKUN, Sezai; Sezai Karakoç'un Şiirleri Üzerinde Edebiyat–Medeniyet Coğrafya İlişkisi Bağlamında Bir İnceleme, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/1 Winter, 2010.
- EMRE, Akif; Bir Dünya Tasarımı ve Ortadoğu, Hece Dergisi Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Özel Sayısı, Sayı: 73, Ankara, 2003.
- ERBAY, Erdoğan; Yirminci Asrın Müslüman Manifestosu: Karakoç ve Diriliş, Medeniyetin Burçları: Sezai Karakoç Kitabı, Hikmet Mat., Kayseri, 2015.
- İBN HANBEL, Ahmed; el-Müsned, thk. Şuayb Arnavûd vd. Müessesetü'r-Risale, Beyrût, IV, 2001, s.107.
- İBN İSHAK, Ebû Abdillâh Muhammed b. İshâk b. Yesâr b. Hıyâr el-Muttalibî el-Kureşî el-Medenî; es-Siretü'n-Nebeviyye", thk. Ahmed Ferid el-Müzeydî, Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrût, I, 2004, s. 181-82.

- İBN KESİR, Ebü'l-Fidâ İmâduddîn İsmâîl; el-Bidâye ve'n-Nihâye, thk. Dr. Abdullah b. Abdulmuhsin et-Türkî, II, 1997, s.16-27.
- İBNÜ'L-ESİR, Ebü'l-Hasen İzzüddîn Alî b. Muhammed b. Muhammed eş-Şeybânî el-Cezerî; Üsdü'l-Ğâbe fî Marifeti's-Sahabe, III, 1970, s. 236.
- KARACA, Alaattin; İkinci Yeni Poetikasi, Hece Yayınları, Ankara, 2010.
- KARAKOÇ, Sezai; Günlük Yazılar III, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1986.
- KARAKOÇ, Sezai; Çağ ve İlham II Sevgi Devrimi, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2007.
- KARAKOÇ, Sezai; Çağ ve İlham I Metafizik Gerilim Şartı, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2009.
- KARAKOÇ, Sezai; Gün Doğmadan Şiirler, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2012.
- KARAKOÇ, Sezai; Edebiyat Yazıları I: Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiiri, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2012.
- KARAKOÇ, Sezai; İslamın Dirilişi, Diriliş Yayınları, 13.Baskı, İstanbul, 2014.
- KARATAŞ, Turan; Doğunun Yedinci Oğlu: Sezai Karakoç, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 1998.
- LEKESİZ, Ömer; Diriliş ve Uygarlık, Hece Dergisi Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Özel Sayısı, Sayı: 73, Ankara, 2003.
- SU, Hüseyin; Diriliş Düşüncesi ve Yöntemi, Hece Dergisi Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Özel Sayısı, Sayı: 73, Ankara, 2003.
- YAŞAR, Hüseyin; Sezai Karakoç'un Medeniyet Tasavvurunda Anne, Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic 7.4, 2012, s. 3215-3234.
- YAŞAR, Hüseyin; Sezai Karakoç'un Şiir Poetikasında Çocuk Halleri, Electronic Turkish Studies 8.1, 2013.
- YÜCEL, İrfan; Peygamberimizin Hayatı, DİB Yayınları, Ankara, 2013.